

„A KÖNYVTÁRTÓL A KONYHÁIG” egy év munkája Pécelen

A „Ráday-kastély – irodalmi kastély” pályázati projekt keretében, a Norvég Civil Támogatási Alap támogatásával 2010 folyamán több lépésben valósult meg egy kiállítássorozat, amely a Műemlékek Nemzeti Gondnoksága, a Magyar Irodalmi Hagyományápolók Országos Egyesülete és a Ráday Gyűjtemény együttműködésével valósult meg. A három intézmény közösen tekintette szívügyének, hogy a műemléki megújítás ígéretes kezdete után évek óta stagnáló állapotban levő péceli Ráday-kastélyban történjék valami. Jöjjön létre valami olyan, ami méltó módon idézi a múltat, ami vonzó lehet a látogatók számára és egyben valódi szellemi táplálék.

A pályázati tervezés – számunkra a legizgalmasabb szakasz, amely keretbe foglalta az álmokat és az ötleteket – 2009 őszét vette igénybe. Miután értesültünk a

pályázati sikerről, szinte rohamtempóban kellett a papírra vetett tervek megvalósítani. 2010. május 29-én nyílt meg a kiállítás első része, ekkorra készült el a felújított könyvtárterem és a hozzá kapcsolódó dolgozószoba, amelyekben Ráday Pál és Ráday Gedeon alakját, tevékenységét kívántuk felidézni. Könyvtártermet könyvek híján – azok ugyanis a Ráday Gyűjteményben vannak – kicsit nehéz élményszerűen megjeleníteni, bár a freskókkal, alakos kályhával, aranyozott oszlopfőkkel díszített könyvtárterem önmagában is gyönyörű. De igyekeztünk pótolni a hiányt: a leghíresebb, legfontosabb kötetekről másolatot készítettünk, ezek láthatók a tárlókban; egy másik tárlóban pedig a Műemlékek Nemzeti Gondnoksága által megvásárolt korabeli kötetek láthatóak (amelyek szintén megvoltak Ráday Gedeon könyvtárában, csak nem azok a példá-

nyok). A dolgozósobával egy kicsit csaltunk. Ez a terem ugyanis eredetileg nem Ráday Gedeon dolgozósobája, hanem a kisebbik könyvtárterem volt. Ráday Gedeon dolgozósobája jelenleg elrekesztve, a félbehagyott műemléki feltárás állapotában várja a jobb idöket. Így most a kisebbik könyvtártermet varázsoltuk dolgozósobává néhány bútor, festménymásolat, drapéria, íróeszköz segítségével.

Szintén májusban készült el a kastély barokk konyhájának felújított kiállítási egysége, amely bepillantást enged a Ráday-család életének rég elszállt minden napjaiba: korhű konyhai eszközöket, korabeli recepteket és menük leírását, 18. századi háztartási praktikákat tanulmányozhatnak a látogatók. A megnyitó alkalmával sor került a Kazinczy-életmű kritikai kiadásának bemutatójára, különös tekintettel a kastély történetének szempontjából fontos „Pályám emlékezete” kötetre.

A következő fontos dátumunk 2010. szeptember 18-án volt: ekkorra készült el újabb két látványos egység: a Hölgyszalon és az Udvari képes Szoba. – A vidéki és pesti kastélyok úri szalonjai a 18. században az alkotói, szellemi műhelyek szerepét is betöltötték, hiszen a kultúra intézményes keretei még nem voltak meg. A közhiedelemmel ellentétben a péceli Ráday-kastélyban nem rendeztek fényes ünnepségeket, arról viszont számos forrásból tudunk, hogy a kastélyban gyakorta fordultak meg vendégek, s a Rádayak

szalonjában mi másról eshetett szó, mint irodalomról, színházról, tudományról. A vendégek sorában Kazinczy, Batsányi, Földi János, Szemere, Fáy (utóbbiakkal rokonságban is álltak), későbbi idöokban Széchenyi István, Jókai Mór is jelen volt. A kor hölgyei már nemcsak a gazdálkodás, a háztartás gondjaival törődtek, hanem

olvastak, irodalommal, művészettel is foglalkoztak – elegendő Ráday Eszterre utalnunk. A kastély egykori biliárdszobájában tehát a hajdani hölgyekre és a társasági életre emlékezve hölgyszalont rendeztünk be. A terem díszítése jól illik a témához, hiszen a falképek Aphrodité erejét és dicsőségét hirdetik. Bár a freskók a tűzvészben és a kastély kórházzá alakítása közben nagyrészt elpusztultak, megmaradt a boltozat alapvakolatán látható hajdani freskó vörös és fekete színű előrajza, amely festészettechnikai szempontból egyedülállónak számít hazánkban. Az enteriört eredeti festmények és kópiák, jellegzetes barokk szalonbútor-darabok, szőnyeg és drapériák alkotják. Két bábut a Ráday-hölgyek díszruhájába öltöztetve helyeztünk el a szalonban (a ruhák természetesen nem maradtak fenn, festmények alapján varratuk meg őket), hogy az illúzió még teljesebb legyen. – És akinek ez nem lenne elég: egy férfi és egy női barokk öltözet, parókával és szépségflastromokkal, rendezvények alkalmával szabadon felpróbálható egy másik szobában, módot adva az interaktivitásra és a fényképezkedésre. De be kell vallanunk, hogy ez bizonyult a legkényesebb ötlet-

nek: teremfelügyelet és egyéb fenntartási műveletek nélkül (ruhatisztítás, fogyó anyagok pótlása stb.), továbbá nagyszámú látogató esetén nehezen tartható fenn a barokk öltözőszoba.

Az Udvari képes Szoba éremkiállítására Ráday Gedeon gyűjteményének darabjait ismerteti meg a látogatóval (utalva a Ráday-család sokoldalú gyűjtői tevékenységére: a könyvek és festmények mellett éremgyűjteménnyel, grafikai- és porce-

irodalmi élet, a magyar színjátszás és a reformkor korszakát mutatja be, természetesen a Ráday-családdal a középpontban. A rendezvényt piknik és egy Erkel-zongorahangverseny zárta. A Novella Éve alkalmából fiatalok számára írtunk ki egy novellairó pályázatot, amelynek eredményhirdetése eredetileg szintén ezen a napon lett volna, de egy héttel későbbre halasztottuk, így zárás utáni „utórendezvény” lett belőle.

Jelenleg valamenynyien, akik ezt a hosszú rendezvényt sorozatot megvalósították – tehát a Műemlékek Nemzeti Gondnoksága, a Magyar Irodalmi Hagyományápolók Országos Egyesülete és a Ráday Gyűjtemény érintett munkatársai – „súlyos elvonási tünetekkel küzdenek”. Mindannyian sajnáljuk, hogy véget ért, és szeretnénk folytatni –

lánggyűjteménnyel is rendelkeztek).

2010. október 10-én (Gedeon napján) nyitottuk meg az utolsó egységet: „*Tart a harc, most eszmék küzdenek*” címmel irodalmi kiállítást rendeztünk be a kastély Herkules és Tanító Szobájában. A kiállítás a nyelvújítás, a meginduló magyar

csak pályázati lehetőség legyen... A Ráday-kastély most téli álmát alussza; a fűtés korlátozása miatt nem látogatható. Tavasszal nyílik meg újra, várva új és visszatérő látogatóit.

Berecz Ágnes
Ráday Gyűjtemény

